

המחלקה לתשתיות ולשיפור המחנות

”בבית שלנו אין חדר גדול למפגש משפחתי ולאירועים. נפגשתי עם חברי הוועדה המקומית כדי לספר להם באיזה פרויקט אנחנו מעוניינים. רצינו חצר מרוצפת שבה נוכל לקיים אירועים חברתיים ושבה יוכלו הילדים לשחק. כך אנחנו מתכננים לנצל את השטח. זהו פרויקט נפלא.“

המחלקה לתשתיות ולשיפור המחנות

מחנה הפליטים שעוופט, מזרח ירושלים, הגדה המערבית.

המחלקה לתשתיות ולשיפור המחנות הוקמה בעקבות ועידת זינבה (2004) אשר קראה לפעול נגד ההתדרדרות בתנאי המחיה של פליטי פלסטין החיים במחנות שבאזורי הפעילות של אונר"א (ירדן, סוריה, לבנון, הגדה המערבית ורצועת עזה). המחלקה פועלת מתוך גישה קהילתית ומתמקדת בתכנון עירוני אסטרטגי ושיתופי המותאם לתשתית הסביבתית, בהקמת מתקנים של אונר"א, בבניית בתי מגורים, בשיפור המחנות ובפיתוח קהילתי. בשנת 2008-2009 עומד תקציב המחלקה על כ־21.3 מיליון דולר.

כיצד נוצר רעיון של פיתוח המחנות?

• במהלך ששת העשורים האחרונים כמעט ולא היה קיים תכנון ושיתוף תושבים בטיפול העירוני ובפיתוח הקהילתי של מחנות הפליטים. המחנות

התפתחו מערי אוהלים זמניות לגושים עירוניים דחוסים המאופיינים בעוני, בגידול אוכלוסייה מהיר ובצפיפות.

• מחקרים שנעשו לאחרונה, ובראשם מחקר שערכה אוניברסיטת זינבה, הראו שעם השנים חלה החמרה בתנאי המחיה במחנות, וסבלם של תושבי המחנות, בשל התנאים הפיזיים והסביבתיים, הולך וגדל בהתמדה.

האם פעילות המחלקה לתשתיות ולשיפור המחנות תנציח את קיום מחנות הפליטים?

• לא. בוועידת זינבה שהתקיימה בשנת 2004 הסכימו כל המשתתפים - ובהם אונר"א, הליגה הערבית, המדינות המארחות והארגונים הפלסטינים - שהגיע הזמן לשפר את תנאי המחיה של הפליטים, שכן יחיים של כבוד הם זכות אנושית בסיסית.

• כל שיפור בתנאי המחנות לא יוציא מכלל אפשרות ולא ימנע ביצוע החלטות פוליטיות בדבר זכות השיבה של הפליטים. מאחר ששיתוף התושבים הוא הכוח המניע בתהליך זיהוי הצרכים, לא יבוצע שום שיפור ללא הסכמת הקהילה.

מהם הצעדים שנקטו מאז ועידת זינבה?

• התכנית לתשתיות ולשיפור המחנות החלה במטה אונר"א בעמאן, ירדן, בשנת 2007.

• בטרם יצאה התכנית החדשה לדרך נערך פרויקט ניסויי במימון הוועידה האירופית ובשיתוף פעולה עם אוניברסיטה סטוטגרט בשלושה מחנות בגדה המערבית (דהיישה, עמרי ופאזור). הפרויקט

בחן את התנאים המרחביים, הפיזיים והסוציו-אקונומיים של תושבי המחנות, כדי להבין טוב יותר כיצד הפליטים מנצלים את המרחב, את שירותי הרווחה ואת המוסדות ובאילו אסטרטגיות התמודדות הם נוקטים.

• לאחר מכן החלה אונר"א ביישום התכנון מבוסס-הקהילה במחנה פאזור בקרבת חברון, בגדה המערבית. התהליך אפשר לתושבים לעבד את החזון התכנוני שלהם, בין השאר, כדי לנצל את המרחבים הציבוריים ולשפר את הנגישות והתשתיות.

• במסגרת המעקב אחר הפרויקט הניסויי הראשון, העביר המשרד לשיתוף פעולה בממשלת גרמניה את המימון הנחוץ ליישום גישה חדשה זו במחנה דהיישה (הגדה המערבית), במחנה טלבייה (ירדן), במחנה ניירוב (סוריה) ובמחנה נהר אל-בארד (לבנון).

האם קיימות דוגמאות לשינוי קונקרטי בשטח?

• במחנה פאזור, אונר"א משדרגת כיכר ציבורית לשימוש התושבים והופכת אותה למגרש משחקים בטוח ולמקום מתאים לחתונות. כמו כן משפצת אונר"א את הכבישים המובילים לכך.

• במחנה ניירוב שדרגה אונר"א בתי מגורים שלא עמדו בתקנים, על פי תכניות אדריכליות שעבדה בשיתוף עם תושבי המחנה, ואף הקימה מרחבים ציבוריים שתוכננו במשותף.

• במחנה נהר אל-בארד מימנה הוועידה האירופית את הקמתה של יחידה להערכה ולתכנון שתעסוק בשיקום המחנה. היחידה הדריכה בהצלחה את תושבי המחנה בתהליך שיתופי של פיתוח תכנית אב לשיקום המחנה, תוכנית זו נמצאת בבעלות מלאה של הקהילה.

אודות אונר"א

כ-4.6 מיליון פליטי פלסטין החיים בחמישה אזורים שבהם אונר"א פועלת - ירדן, לבנון, סוריה, רצועת עזה והגדה המערבית, כולל מזרח ירושלים - זכאים לשירותים, ובכלל זה חינוך, טיפול רפואי, שירותי רווחה, מגורים, הלוואות בסכומים קטנים ועזרה בשעת חירום. אונר"א מעסיקה קרוב ל-30,000 אנשי צוות, רובם פליטי פלסטין. כמעט כל הפעילויות של אונר"א ממומנות באמצעות תרומות. התקציב של אונר"א לשנת 2008-2009 עומד על 1.1 ביליון דולר, וסכום זה מכסה את ההוצאות השוטפות לחינוך, בריאות, סעד ולשירותי רווחה. המטות של אונר"א נמצאים בערים עזה ועמאן.